

Inleiding

Toen ik klein was, zat ik bij de welpen. Akela wij dip dip, dip... Geen idee waarom we dat moesten zeggen. Jaarlijks evenement was het maken van palmpaasstokken. De leidsters zorgden voor het materiaal en het snoep. Zelf moest je het broodhaantje meenemen, wat mijn moeder kocht bij de bakker op de hoek. Zondags werd voor de kerk verzameld. Een leger welpjes en padvindsters met hun palmpaasstokken. Tijdens de mis stonden we achter in de kerk tot het moment dat de pastoor ons naar voren riep. Dan moesten we keurig in het gelid in het middenpad gaan staan met onze palmpaas. De pastoor sprak ons consequent aan als de geüniformeerde jeugd. 'De geüniformeerde jeugd mag naar voren komen. Geüniformeerde jeugd, jullie kunnen veel netter staan! Geüniformeerde jeugd, steek jullie palmpaas maar omhoog! De geüniformeerde jeugd gaat hun palmpaasstokken naar onze oudjes brengen. De geüniformeerde jeugd verlaat de kerk!' Het was geüniformeerde jeugd voor en na. Achteraf geeft het me een boreale smaak in de mond. Het brengen van mijn zelfgemaakte palmpaas bij 'de oudjes' was ook al geen feest. Echt blij keken ze niet, en ik zag al dat snoep mijn mond voorbijgaan.

Raar feest Palmpasen. 'Wij zingen hosanna de Koning ter eer', maar op de achtergrond zien we het kruis al opgericht worden. Een vreemd soort folklore is het om vijf dagen voor goede vrijdag een feestje te bouwen en het lijden even weg te zingen. Trouwens, die palmpaasstok was natuurlijk een kruis. Een versierd kruis met bovenop dat broodhaantje dat ons fijntjes herinnert aan Petrus die Jezus drie keer verloochent. Enfin, laten we eerst maar eens luisteren naar het nuchtere feitenrelaas over de gebeurtenis van palmzondag zoals opgetekend door Marcus.

Toespraak

De verkiezingen zijn achter de rug en de paringsdans van de formatie is begonnen. Op wie heeft u gestemd, op een winner of een verliezer? Ik op een verliezer. En dat voelt niet fijn, de wetenschap dat ik de komende maanden, jaren tot de partij van de verliezers behoor. Natuurlijk, vooral omdat een authentiek links geluid gedeeltelijk de mond gesnoerd wordt, maar ook omdat het gewoon niet fijn voelt om in een competitie tot de verliezers te behoren. Want als je wint, dan staan ze voor je te juichen, terwijl jij op de tafel danst, en zelfs als je op een ezelsveulen de stad binnentrekt. Als je verliest, keert men zich van je af, wordt je bespot en beschimpt. 'Looser!'

Jezus is op weg naar Jeruzalem. Daar in de buurt gekomen geeft hij de opdracht om een ezelsveulen te gaan halen. Jezus kent zijn klassieken want bij de profeet Zacharia staat: 'Juich dochter van Jeruzalem! Zie uw koning komt naar u toe, hij is rechtvaardig en zegevierend; hij is nederig, hij rijdt op een ezel, op een veulen, het jong van een ezelin' (Zacharia 9:9). Jezus heeft ook, om in verkiezingsretoriek te blijven, gevoel voor het momentum. Op weg naar Jeruzalem heeft hij volgens Marcus een man van zijn blindheid genezen, daar maak je vrienden mee!

Het binnenrijden van Jeruzalem op een ezel is ook een boodschap, een die waarschijnlijk goed verstaan is. Want een beetje koning komt op een mooi paard, of op een wagen, omringd door

zijn hofhouding, ook te paard. Jezus niet. Eveneens bij Zacharia lezen we waarom (Zacharia 9:10):

Ik vaag de strijdwagens weg uit Efraïm,
de paarden uit Jeruzalem -
de strijdboog wordt gebroken.
Dan kondigt hij vrede aan onder de volkeren
en gaat zijn heerschappij van zee tot zee
en van de Rivier tot de grenzen van de aarde.

Zie daar, deze koning is een atypische koning. Geen militair, niet belust op geografische expansie, geen man die de gehate Romeinen verdrijven zal. Deze koning komt met een messiaanse boodschap. De hele Hebreeuwse bijbel hernomen in een notendop: hebt elkaar lief!

Maar het licht scheen in de duisternis en de duisternis nam het niet aan. Dat is de tragiek van de lijdensweek. Voor het volk dat een koning wenste die Israël zou bevrijden van de Romeinen, bleek Jezus niet radicaal genoeg, althans niet op de wijze die ze verhoopten; voor de elite was Jezus een bedreiging van hun gevestigde orde en de kwetsbare balans in hun relatie met de Romeinen.

En wij, wat heeft dit omgekeerde Exodusverhaal, dat begint met een intocht en eindigt met de dood als een slaaf, ons te zeggen? Als held lijkt Jezus ongeschikt. Een held sterft eerst nadat zijn glorieuze werk gedaan is. In geen enkel verhaal sterft de held voor zijn tijd. In dit verhaal wel. En in ons verhaal? Hoeveel van onze voornemens, onze dromen en visioenen kunnen wij in een mensenleven realiseren? De meesten mogen blij zijn als ze de gegeven tijd een beetje gelukkig doorkomen. Het zijn er maar weinig die in de geschiedenis van de mensheid het verschil maken, overeind blijven, met een hoofdletter worden geschreven. Ik niet. Ik zou het wel willen, verlang er soms zelfs naar, maar tot op heden is het niet de moeite van het bijbeschrijven op de pagina's van de geschiedenisboeken waard. Lang niet. Zelfs als kiezer ben ik dus een looser. Misschien is dat wel de boodschap van de lijdensweek. Misschien is Jezus, gedacht als zoon van Ik zal, en daarmee God zelf ook, met zijn afgang wel afgedaald naar ons niveau van soms winnaars, vaak verliezers. Verliezers vooral, op een kwade of welkome dag, van het leven zelf. De dichter schreef: 'Hij is de mensen en hun dood geworden.' Zou die ene, die anders dan andere, zo ver gaan? Met ons mee, de dood in?

Vroeger, op weg naar de universiteit, reed ik op de Haarlemmerweg onder het viaduct van de ring (toen nog gewoon de Coentunnelweg) door waarop met grote letters stond gekalkt: 'God is dood en ik voel mij ook niet zo lekker.' Ik moest altijd grinniken van die tekst. Op een of andere manier verschaftte die troost. Als God dood is, valt het met mij nog mee. Zoiets.

Maar als je nou van dat verhaal van Jezus, dat de echo is van zoveel andere oudere en nieuwere verhalen, je leven hebt gemaakt? Als je je met ziel een zaligheid daaraan hebt overgegeven. Wat kun je dan met de dood aan een kruis? Wat moet je dan? Dat kan, dat mag niet waar zijn!

Het is ook niet waar. Toen niet en nu niet. Het verhaal is nog niet uit. Fysieke opstand of niet, dat grote verhaal van God en zijn mensen blijft opstaan. Hier nu en op talloze plaatsen vandaag en gisteren en morgen. Begrepen, misverstaan, misvormd, gesublimeerd. Mensen

die opstaan en liefde doen aan elkaar. De belofte blijft: zie dochters van Zion, dochters van Jeruzalem, vooruit, ook zonen of wat je ook maar wilt zijn: vrede voor alle volkeren. Zijn heerschappij van zee tot zee en van de Rivier tot de grenzen van de aarde.

Maar wacht, want ook dit verhaal is nog niet ten einde. Lazen we ook niet die paradoxale perikoop over de onvruchtbare vijgenboom? Staat nou juist die arme vijgenboom door Jezus verdoemd tot dorheid niet voor het lot dat kleine mensen beschoren is? Ik denk van niet. Ik versta het liever zo: alles en ieder dat de Messias, de messiaanse gedachte niet voedt, eindigt in dorheid, in niets dan droogte. Sta op, ga uit, steeds weer, tegen alles in, op weg naar een beloofd land. Een weg als een belofte in zichzelf: vrede en een nieuwe wereld. En de dood zal niet meer zijn.

Slotwoord

Ten slotte dit. Als Johannes de Doper Jezus bij zijn leerlingen introduceert als 'het Lam Gods dat wegneemt de zonden der wereld', zegt hij naar mijn idee heel beknopt hetzelfde als wat ik zojuist met heel veel woorden aan u heb voorgelegd. Die woorden klinken in iedere katholieke eucharistie. Ze verwijzen niet zozeer naar de personage Jezus, maar naar de boodschap die hij verkondigt. Dat is de geest die heel de bijbel ademt. Het is een belofte ons in handen gegeven. Bach heeft die woorden magistraal getoonzet met een melodie die hij ook in de Matteüspassie gebruikte. Volgende week is het Pasen. Feest van bevrijding en opstanding. Ik wens u alle goeds!